

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนที่มีต่อปริมาณการให้สินเชื่อ
และความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์
ในประเทศไทย

โดย

นายภาณุพัฒน์ เรืองชัยปราโมทย์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการเงิน

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนที่มีต่อปริมาณการให้สินเชื่อ
และความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์
ในประเทศไทย

โดย

นายภาณุพัฒน์ เรืองชัยปราโมทย์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการเงิน
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

THE EFFECT OF CHANGE IN CAPITAL RATIO ON LOANS AND
PROFITABILITY OF COMMERCIAL BANKS IN THAILAND

BY

MR.PANUPAT RUANGCHAIPRAMOTE

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE

FINANCIAL MANAGEMENT
FACULTY OF COMMERCE AND ACCOUNTANCY
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2015

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นายภาณุพัฒน์ เรืองชัยปราโมทย์

เรื่อง

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนที่มีต่อปริมาณการให้สินเชื่อและ
ความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการเงิน

เมื่อ วันที่ 13 พ.ค. 2559

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิกา ผดุงสิทธิ์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สุภัทรกุล)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนที่มีต่อปริมาณการให้สินเชื่อและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	นายภาณุพัฒน์ เรืองชัยปราโมทย์
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การบริหารการเงิน พาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สุภัทรกุล
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนที่มีต่อปริมาณการให้สินเชื่อและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินกองทุนที่มีต่อปริมาณการให้สินเชื่อในวงถัดไปของธนาคารพาณิชย์ และความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรในรูปอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น โดยทำการศึกษากลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เก็บข้อมูลรายไตรมาสในช่วงปี พ.ศ.2548 - พ.ศ. 2558

ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินกองทุนมีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อในวงถัดไปของธนาคารในทิศทางเดียวกัน คือ เมื่ออัตราเงินกองทุนเพิ่มขึ้น ธนาคารมีแนวโน้มที่จะเพิ่มปริมาณการให้สินเชื่อในวงถัดไปมากขึ้น แต่หากอัตราเงินกองทุนลดลง ธนาคารมีแนวโน้มลดปริมาณการให้สินเชื่อในวงถัดไปลงเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าธนาคารให้ความสำคัญกับตัวเลขอัตราเงินกองทุนดังกล่าวที่สะท้อนปริมาณความเสี่ยงที่มี และปรับเปลี่ยนการลงทุนเมื่อเห็นว่ามีความเสี่ยงสูงขึ้น

สำหรับการศึกษาในส่วนที่สองพบว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในรูปผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ในทิศทางเดียวกัน คือ เมื่อธนาคารเพิ่มปริมาณการให้สินเชื่อ มีแนวโน้มทำให้อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นในวงนั้นเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าธนาคารที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นสูงจะให้

ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ (Stock Returns) ที่สูงกว่า ธนาคารที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นต่ำ เช่นกัน ดังนั้น แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์การลงทุนของธนาคารที่เกิดจากอัตราเงินกองทุนนั้น สะท้อนไปยังนักลงทุนผ่านผลตอบแทนในหลักทรัพย์

คำสำคัญ: อัตราเงินกองทุน, ปริมาณการให้สินเชื่อ, อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น, ผลตอบแทนในหลักทรัพย์, ธนาคารพาณิชย์

Independent Study Title	The effect of change in capital ratio on loans and profitability of commercial banks in Thailand
Author	Mr.Panupat Ruangchaipramote
Degree	Master of Science
Major Field/Faculty/University	Financial Management Faculty of Commerce and Accountancy Thammasat University
Independent Study Advisor	Associate Professor Somchai Supattarakul, Ph.D.
Academic Years	2015

ABSTRACT

This Independent study uses multiple linear regression - panel data method to examine the effect of change in capital requirement ratio on loans and the effect of change in loans on banks' profitability (ROE) during 2005 - 2015 by using quarterly data of commercial banks listed in the Stock Exchange of Thailand (SET)

The study finds evidence that there is a significantly positive effect of change in capital requirement ratio on loans and also a positive effect of change in loans on banks' profitability (ROE). The results prove that banks alter their portfolios in order to reduce their risks. This reaction also affects to higher banks' return on equity.

Moreover, the study provide evidence to show that banks with high ROE have had higher returns on average than banks with lower ROE.

Keywords: Capital Requirement Ratio, Loans, Return on Equity, Stock Returns, Commercial Bank

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จาก ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิกา ผดุงสิทธิ์ และท่านอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สุภัทรกุล ที่สละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแนวทางการแก้ไขเมื่อ เกิดปัญหาในตลอดกระบวนการค้นคว้างานศึกษาอิสระชิ้นนี้ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำงานค้นคว้า อิสระชิ้นนี้ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ตามหลักการวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ช่วยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งในระดับปริญญาตรีและโทตลอด ระยะเวลาห้าปีที่ผ่านมา ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทั้งหมดมาประยุกต์ใช้และ ก่อเกิดเป็นงานชิ้นนี้ขึ้นมา ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาร่วมโครงการหลักสูตร 5 ปี ตรี-โท และเจ้าหน้าที่ โครงการที่ให้คำแนะนำและการช่วยเหลือตลอดการทำงานค้นคว้าอิสระชิ้นนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาอิสระชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน ธนาคาร พาณิชย หรือผู้ที่สนใจในงานวิจัยฉบับนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ ด้วย

นายภาณุพัฒน์ เรืองชัยปราโมทย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญตาราง	(8)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 คำนิยามที่เกี่ยวข้อง	4
2.1.1 เงินกองทุน	4
2.1.2 สินทรัพย์เสี่ยง	5
2.1.3 อัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง	5
2.1.4 สถาบันการเงิน	6
2.1.5 ธนาคารพาณิชย์	6
2.2 การคำนวณเงินกองทุน	6
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7

2.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงปริมาณการลงทุนในสินทรัพย์ ประเภทต่างๆ ของสถาบันการเงิน	7
2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับอัตราการทำกำไรของสถาบันการเงิน	9
2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับผลตอบแทนในหลักทรัพย์ของสถาบันการเงิน	10
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	12
3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	12
3.2 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	12
3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	14
3.3.1 ตัวแปรตาม	14
3.3.2 ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ	15
3.3.3 ตัวแปรควบคุม	15
3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	16
3.4.1 การทดสอบคุณสมบัติตัวแปร	16
3.4.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา	17
3.4.3 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน	17
3.4.4 การทดสอบแบบจำลองระหว่าง Fixed Effects และ Random Effects	17
3.4.5 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลตอบแทนในหลักทรัพย์สำหรับ ธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ที่แตกต่างกัน	17
3.5 สมมติฐานการศึกษา	18
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	19
4.1 การทดสอบคุณสมบัติตัวแปร	19
4.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา	20
4.3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์	21
4.4 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงซ้อน	24

4.4.1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุน กับการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อในงวดถัดไปของธนาคารพาณิชย์	24
4.4.2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้ สินเชื่อกับผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์	25
4.4.3 การทดสอบแบบจำลองระหว่าง Fixed Effects และ Random Effects	26
4.5 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลตอบแทนในหลักทรัพย์สำหรับ ธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ที่แตกต่างกัน	27
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	29
5.1 สรุปผลการศึกษา	29
5.2 ข้อจำกัดงานวิจัย	30
5.3 ข้อเสนอแนะ	30
รายการอ้างอิง	31
ภาคผนวก	
องค์ประกอบและคุณสมบัติของเงินกองทุนในชั้นต่างๆ	33
ประวัติผู้เขียน	35

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 อัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย	6
4.1 ผลการทดสอบคุณสมบัติ Stationary ของตัวแปร	19
4.2 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	20
4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	22
4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนกับการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อในงวดถัดไปของธนาคารพาณิชย์	24
4.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการให้สินเชื่อที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในรูปผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE)	26
4.6 ผลการทดสอบ Hausman	27
4.7 ผลตอบแทนในหลักทรัพย์โดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ต่างกัน	28

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ความแตกต่างระหว่างอัตราส่วนเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ Basel ii และ Basel iii	5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากปัญหาวิกฤตธนาคารในสหรัฐอเมริกา หรือ "Saving and loans crisis" (Zaher) ที่ทำให้ธนาคารถึง 8 แห่งต้องปิดตัวลงในช่วงปี 1965-1981 เนื่องจากธนาคารทั่วโลกมีการขยายตัวของกาให้สินเชื่อในอัตราที่สูงมากโดยปราศจากการควบคุมและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ทั้งการประเมินความเสี่ยงของผู้ให้ กู้และความเสี่ยงที่ธนาคารต้องรองรับ ทำให้เมื่อมีการผิ่ดนัดชำระหนี้ ธนาคารที่ไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้จึงต้องปิดทำการ ทำให้กระทบกับระบบธนาคารทั่วโลก คณะกรรมการด้านการกำกับดูแลสถาบันการเงินภาคการธนาคาร (Basel Committee on Banking Supervision: BCBS) ซึ่งดำเนินงานภายใต้ธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (Bank for International Settlements: BIS) ได้ประชุมหารือถึงปัญหาดังกล่าว และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดวิกฤตดังกล่าวเกิดขึ้นอีก BCBS จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลสถาบันการเงินขึ้นในปี 1988 ที่รู้จักกันในนาม Basel Accord ซึ่งกำหนดให้สถาบันการเงินดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงที่สถาบันการเงินครอบครอง ในระดับที่เหมาะสมตามที่ BCBS ประกาศ

หลังจากนั้น BCBS ได้มีการปรับปรุงการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงใหม่และแบ่งการกำกับดูแลออกเป็น 3 ส่วน (pillars) ภายใต้ Basel Accord ii ในปี 2005 ซึ่งประกอบไปด้วย (1) การดำรงเงินกองทุน (2) การบริหารความเสี่ยง และ (3) การกำกับดูแลจากกลไกตลาด (Basel Committee on Banking Supervision, 2004) ทำให้มีความชัดเจนมากขึ้นในการกำกับดูแล และยังช่วยลดโอกาสเกิดวิกฤตกับระบบสถาบันทั่วโลก

ในปัจจุบัน BSBC ได้ประกาศหลักเกณฑ์กำกับดูแลฉบับใหม่ คือ Basel Accord iii ในปี 2011 ซึ่งเป็นการปรับปรุงจากฉบับก่อนหน้า ในเรื่องของคุณภาพของเงินกองทุน และเพิ่มระดับเงินกองทุนใหม่ที่มากขึ้น ปรับการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงให้สะท้อนความเสี่ยงที่แท้จริงมากขึ้นและเพิ่มการควบคุมจากกลไกตลาดผ่านการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า BCBS ได้พยายามปรับปรุงการกำกับดูแลสถาบันการเงินตลอดเวลา เพื่อลดโอกาสและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับสถาบันการเงินทั่วโลก รวมไปถึงภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sectors) (Basel Committee on Banking Supervision, 2011)

แต่เนื่องจากในปัจจุบันสถาบันการเงินหลายแห่งดำรงอัตราเงินกองทุนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดตลอดเวลาทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าแท้จริงแล้วสถาบันการเงินได้ให้ความสำคัญกับตัวเลข

อัตราเงินกองทุนเหล่านี้หรือไม่ กล่าวคือ หากตัวเลขมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งแสดงถึงความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงของสถาบันการเงินสถาบันการเงินมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ และเพื่อเป็นการยืนยันว่าสถาบันการเงินให้ความสำคัญกับตัวเลขอัตราเงินกองทุนดังกล่าว จึงได้เกิดงานค้นคว้าอิสระนี้ขึ้น ซึ่งทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนในอดีตและการเปลี่ยนแปลงปริมาณการปล่อยสินเชื่อในงวดถัดไป ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่า หากสถาบันการเงินมีความเสี่ยงสูงขึ้น (อัตราเงินกองทุนลดลง) ในช่วงเวลาใดแล้ว สถาบันการเงินจะพยายามลดความเสี่ยงที่ตนมี ด้วยการลดการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงอย่างการลดปริมาณการให้สินเชื่อ นั่นเอง เพื่อให้อัตราเงินกองทุนของตนเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดิม

ซึ่งนอกจากศึกษาถึงการปรับตัวเพื่อรองรับความเสี่ยงของสถาบันการเงินแล้วนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปรับตัวดังกล่าวว่าส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของสถาบันการเงินในรูปของอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นหรือไม่ รวมไปถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผลตอบแทนในหลักทรัพย์ที่เป็นสิ่งที่นักลงทุนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงเกิดเป็นการศึกษาในส่วนของงานค้นคว้าอิสระชิ้นนี้ ที่ต้องการศึกษาว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของสถาบันการเงิน และสะท้อนไปยังผลตอบแทนในหุ้นหรือไม่

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการศึกษาทั้งสองส่วนเป็นไปเพื่อยืนยันว่าสถาบันการเงินได้ให้ความสำคัญกับตัวเลขอัตราเงินกองทุนของตน โดยใช้การเปลี่ยนแปลงของตัวเลขเป็นตัวบ่งชี้ความเสี่ยงและลดความเสี่ยงเหล่านั้นลง โดยการลดการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยง อีกทั้งเพื่อให้ทราบว่านักลงทุนเองสามารถใช้ประโยชน์จากตัวเลขอัตราเงินกองทุนของสถาบันการเงินซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไรของสถาบันการเงินที่จะสะท้อนไปในผลตอบแทนของหลักทรัพย์ได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระดับอัตราเงินกองทุนชั้นที่ 1 (Tier 1 Capital) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้สินเชื่อในงวดถัดไปของธนาคารพาณิชย์

1.2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรในรูปผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity)

1.2.3 เพื่อศึกษาความแตกต่างของความสามารถในการทำกำไรในรูปอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity) ที่มีต่อผลตอบแทนในหลักทรัพย์ (Stock Returns)

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงตัวเลขอัตราเงินกองทุนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการให้สินเชื่อในงวดถัดไปและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์โดยใช้ข้อมูลจากรายงานทางการเงินรายไตรมาส ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลา 11 ปี ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งสิ้น 11 แห่ง

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของระดับอัตราเงินกองทุนที่ต้องดำรงตามหลักเกณฑ์ Basel Accord และพยายามลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นผ่านการลดปริมาณการให้สินเชื่อ ซึ่งจัดเป็นสินทรัพย์เสี่ยงประเภทหนึ่ง และการปรับตัวดังกล่าวยังสะท้อนไปยังความสามารถในการทำกำไรของธนาคารในรูปของผลตอบแทนต่อเงินลงทุน (Return on Equity) ได้อีกด้วย

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

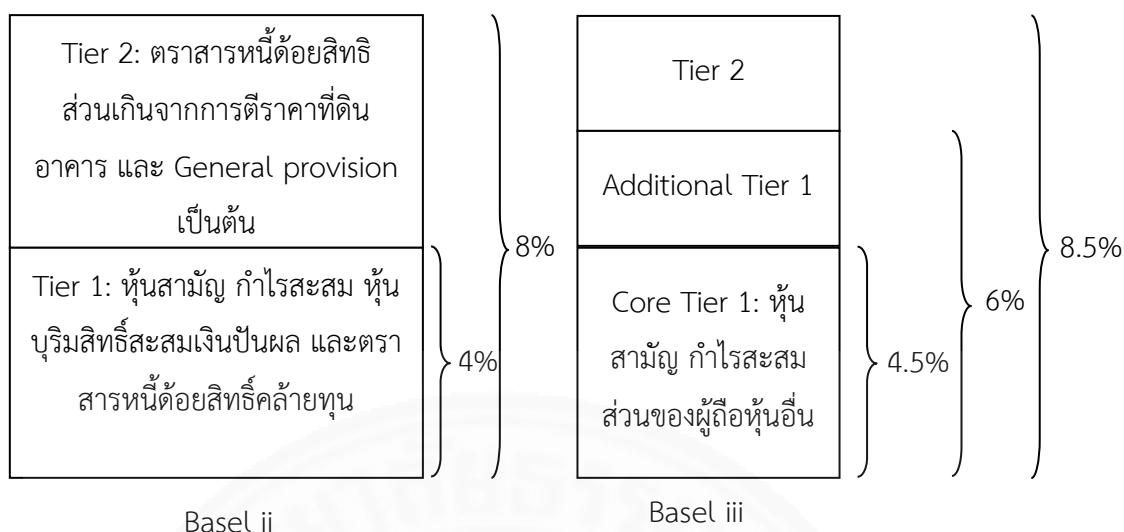
2.1 คำนิยามที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 เงินกองทุน (Capital) คือ ส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นที่สถาบันการเงินจัดสรรไว้สำหรับรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการนำเงินรับฝากไปลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงต่างๆ ซึ่ง BCBS ได้แบ่งประเภทเงินกองทุนเป็นชั้น (Tier) โดยเงินกองทุนในแต่ละชั้นจะมีคุณสมบัติในการรองรับความเสี่ยงที่แตกต่างกัน

2.1.1.1 เงินกองทุนชั้นที่ 1 (Tier 1 Capital) คือ เงินกองทุนส่วนแรกที่ต้องชำระไว้เพื่อรองรับความเสี่ยงของสถาบันการเงิน โดยเงินกองทุนชั้นที่ 1 ตามประกาศหลักเกณฑ์ Basel iii แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

(1) **เงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น (Common Equity Tier1)** คือ เงินกองทุนที่มีคุณภาพสูงและสามารถรองรับผลขาดทุนได้ดีที่สุด โดยมีคุณสมบัติที่สำคัญคือ ได้รับชำระเป็นลำดับสุดท้าย ไม่กำหนดระยะเวลาในการชำระคืน ชื้อคืน ไถ่ถอน หรือยกเลิก ซึ่งได้แก่ หุ้นสามัญและกำไรสะสม เป็นต้น และ

(2) **เงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นตราสารทางการเงิน (Additional Tier 1)** คือ ตราสารที่มีคุณสมบัติในการรองรับความเสี่ยงที่คล้ายกับ เงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น แต่มีสิทธิไถ่ถอนได้หลังจาก 5 ปี เช่น เงินที่ได้รับจากการออกหุ้นบุริมสิทธิชนิดไม่สะสมเงินปันผลหลังหักหุ้นบุริมสิทธิชนิดไม่สะสมเงินปันผลซื้อคืน หรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นบุริมสิทธิชนิดไม่สะสมเงินปันผล เป็นต้น ซึ่งเงินกองทุนประเภทนี้ BCBS ประกาศให้เริ่มใช้ในหลักเกณฑ์ Basel iii เป็นครั้งแรก

ภาพที่ 2.1 ความแตกต่างระหว่างอัตราส่วนเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ Basel ii และ Basel iii
(สายนโยบายสถาบันการเงิน, 2554)

2.1.1.2 เงินกองทุนชั้นที่ 2 (Tier 2 Capital) คือตราสารที่มีคุณสมบัติรองรับความเสี่ยงได้น้อยกว่าเงินกองทุนชั้นที่ 1 กล่าวคือ ตราสารจะได้รับการชำระก่อนตราสารที่จัดเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 แต่หลังผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้สามัญ เช่น ตราสารที่มีการสะสมเงินปันผล ตราสารที่มีกำหนดระยะเวลาจ่ายคือไม่ต่ำกว่า 5 ปี เป็นต้นโดยประเภทและคุณสมบัติของเงินกองทุนแต่ละชั้นแสดงในภาคผนวก

2.1.2 สินทรัพย์เสี่ยง คือ สินทรัพย์ที่สถาบันการเงินลงทุนโดยใช้เงินรับฝากจากผู้ฝากเงิน แล้วมีโอกาสที่จะเกิดผลขาดทุนทำให้สถาบันการเงินไม่สามารถคืนเงินรับฝากให้กับผู้ฝากเงินได้โดยสินทรัพย์ที่สถาบันการเงินลงทุนแต่ละชนิดนั้น มีความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ซึ่งในปัจจุบันหลักเกณฑ์ Basel iii ได้ปรับปรุงการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงเพื่อให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่เกิดจริงมากที่สุด

2.1.3 อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital Adequacy Ratio หรือ Capital Ratio หรือ BIS Ratio) คือ ตัวเลขที่แสดงถึงอัตราเงินกองทุนขั้นต่ำที่สถาบันการเงินดำรงไว้เพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากผลขาดทุนจากการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงที่ตนถือครองไว้

ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.12/2555 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555) ได้กำหนดให้ในปัจจุบัน ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยต้องดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำเป็นอัตราส่วน ณ สิ้นวันหนึ่ง ๆ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 เป็นต้นไป ดังนี้

ตารางที่ 2.1 อัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

อัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำ	(ร้อยละ)
อัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น (Common equity tier 1 ratio: CET1 ratio)	4.5
อัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 (Tier 1 ratio)	6.0
อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น (Total capital ratio)	8.5

2.1.4 สถาบันการเงิน (Financial Institution) คือ ผู้รับความเสี่ยงในการปล่อยกู้หรือลงทุนให้กับผู้ฝากเงินและมีภาระต้องคืนเงินตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, 2559) โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET)

2.1.5 ธนาคารพาณิชย์ คือ สถาบันที่ทำหน้าที่ให้บริการทางการเงิน เช่น การรับฝาก-ถอนเงิน การให้สินเชื่อ การรับชำระเงิน และธุรกรรมทางการเงินอื่น ๆ ตามที่ได้รับใบอนุญาต แก่ลูกค้าไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป บริษัท ห้างร้าน หรือหน่วยงานราชการ ซึ่งประกอบธุรกิจสถาบันการเงินภายใต้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแล โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ธนาคารพาณิชย์ไทยธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, 2559)

2.2 การคำนวณเงินกองทุน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้สถาบันการเงินที่จดทะเบียนในประเทศไทยดำรงเงินกองทุนไม่น้อยไปกว่าที่ BCBS กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ Basel iii โดยคำนวณได้ดังนี้

$$\text{Capital Ratio: } \frac{\text{Capital}}{\text{Risky Assets}} \geq \text{Minimum Capital Requirement}$$

โดย Risky Assets นั้น จะมีการคำนวณมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดแล้วปรับด้วยความเสี่ยงในแต่ละด้านตามที่ Basel iii ได้กำหนดไว้ ประกอบไปด้วยความเสี่ยงด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านตลาดและความเสี่ยงด้านปฏิบัติการซึ่งการปรับจะแตกต่างกันตามแต่ละประเภทของสินทรัพย์นั้น โดย

ในปัจจุบันการประกาศใช้ Basel iii ได้ปรับปรุงการคำนวณความเสี่ยงในแต่ละด้านเพื่อให้สะท้อนความเสี่ยงที่แท้จริงได้มากขึ้น (สายนโยบายสถาบันการเงิน, 2554)

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงปริมาณการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่างๆของสถาบันการเงิน

ในปัจจุบันมีความกังวลมากขึ้นเกี่ยวกับวิกฤตการเงินที่เกิดขึ้นหลายครั้งในโลก เนื่องจากบ่อยครั้งที่สาเหตุหลักมาจากสถาบันการเงินที่ไม่มีความเข้มแข็งเพียงพอ ดังนั้น จึงมีความพยายามอย่างมากในการออกกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมการทำงานของสถาบันการเงินทั่วโลก โดยคณะกรรมการกำกับดูแลสถาบันการเงิน หรือ Basel Committee on Banking Supervision (BCBS)ซึ่งได้ออกกฎเกณฑ์ Basel Accord ขึ้นเพื่อเป็นมาตรการดูแลสถาบันการเงินทั่วโลกซึ่งเมื่อนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวเข้ามาควบคุมการทำงานของสถาบันการเงิน จึงได้เกิดการศึกษาลักษณะของ Basel Accord มากขึ้น เช่น งานศึกษาของ Montgomery (2005) ที่ได้ศึกษาลักษณะของการบังคับใช้หลักเกณฑ์ Basel Accord 1 ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่างๆของธนาคารในประเทศญี่ปุ่น โดยเปรียบเทียบการลงทุนในสินทรัพย์ในช่วงก่อนและหลังการประกาศใช้ Basel i พบว่า ทั้งธนาคารสัญชาติญี่ปุ่นและธนาคารต่างชาติในญี่ปุ่น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการลงทุนจากสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยง (เช่น เงินให้สินเชื่อและตราสารหนี้ภาคเอกชน)ไปยังสินทรัพย์ปราศจากความเสี่ยง (เช่น พันธบัตรรัฐบาล) อย่างมีนัยสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามกลับพบว่าเมื่อมีการประกาศใช้หลักเกณฑ์ Basel i ธนาคารต่างชาติที่มีระดับเงินกองทุนชั้นที่ 1 (Tier 1 Capital) ต่ำ จะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงการลงทุนไปยังสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงน้อย เช่น พันธบัตรรัฐบาล มากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิมากขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณเงินกองทุนของตน

นอกจากนี้ Furfine (2001) ได้ศึกษาผลกระทบจากตัวเลขอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital Requirements), การควบคุมจากทางการ (Regulatory Monitoring) และสภาวะทางเศรษฐกิจ (Economic Conditions) ที่มีต่อการจัดสรรพอร์ตการลงทุนของธนาคารพาณิชย์ในสหรัฐอเมริกาที่มีมูลค่าทรัพย์สินรวมมากกว่า 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงปี 1989 – 1997 โดยผู้วิจัยมีสมมติฐานงานวิจัย คือ การปรับพอร์ตการลงทุนของธนาคารพาณิชย์ได้รับผลกระทบมาจาก 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) ตัวเลขอัตราดำรงเงินกองทุน (2) การควบคุมโดยผู้กำกับดูแลที่มีมากขึ้น และ (3) ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำที่ส่งผลให้ความต้องการสินเชื่อลดต่ำลงและได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. การเพิ่มขึ้นของตัวเลขอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง 1% จะส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อ (Loans Growth) ลดลง 3.47% ขณะเดียวกันส่งผลให้การลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาล (Safe Assets) เพิ่มขึ้น 35% ซึ่งผู้วิจัยให้เหตุผลที่ตัวเลขมีค่าสูงมาก เนื่องจากไม่มีการคำนึงถึงต้นทุนในการเปลี่ยนพอร์ต (Adjustment Cost)

2. ความเข้มงวดที่เพิ่มขึ้นของการควบคุมโดยทางการ ทำให้อัตราการให้สินเชื่อลดลง 7.23% ทั้งนี้จากระดับปกติ ในทางตรงข้ามก็ทำให้การลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลเพิ่มขึ้น 10.7% และ

3. ความต้องการสินเชื่อที่ลดลงจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยส่งผลให้ทั้งปริมาณการปล่อยสินเชื่อและปริมาณการลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลลดลง 6.21% ซึ่งแตกต่างจากสองปัจจัยแรก เนื่องจากทั้งการเพิ่มของตัวเลขอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงและความเข้มงวดของการควบคุมเป็นปัจจัยที่ถาวร (Permanent Factors) ขณะที่การดำเนินงานถึงปริมาณความต้องการสินเชื่อ ผู้วิจัยใช้การดำเนินงานจาก negative capital shocks ซึ่งเป็นปัจจัยชั่วคราว (Temporary Factor) ในภาวะเศรษฐกิจถดถอยและสามารถแก้ไขได้ด้วยการปรับพอร์ตการลงทุน

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเฉพาะผลกระทบจากหลักเกณฑ์ดังกล่าว ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการลงทุนในสินทรัพย์นอกประเทศ เช่น งานศึกษาของ Brana and Lahet (2009) ซึ่งศึกษาผลกระทบจากการบังคับใช้ Basel i ในปี 1988 ที่มีต่อการลดการลงทุนในสินทรัพย์ต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ในประเทศญี่ปุ่น โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือศึกษาผลกระทบของหลักเกณฑ์ Basel i ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการลงทุนและการลดการลงทุนในสินทรัพย์ต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ในญี่ปุ่นและศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของธนาคารส่งผลให้เกิดภาวะวิกฤตทางการเงินได้หรือไม่

โดยผู้วิจัยพบว่า การบังคับใช้หลักเกณฑ์ Basel i นั้น ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของธนาคารและทำให้ต้องลดการลงทุนในสินทรัพย์ต่างประเทศลง นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤตทางการเงินในเอเชียเมื่อปี 1997 อีกด้วย เนื่องจากการบังคับใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าว ทำให้ธนาคารต้องเพิ่มทุนใหม่รวมถึงออกหุ้นกู้ด้วยสิทธิเพื่อให้มีเงินกองทุนเพียงพอ แต่ในขณะนั้นระบบธนาคารในภูมิภาคเอเชียมีความไม่แน่นอนสูง เพื่อป้องกันความเสี่ยงและดำรงอัตราเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ จึงทำให้ต้องตัดสินใจลดการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงลง โดยเฉพาะการลงทุนในสินทรัพย์ต่างประเทศที่กำลังเผชิญปัญหาวิกฤตการเงิน เช่น ประเทศไทย เป็นต้นและเนื่องจากธนาคารในญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญต่อการเงินในภูมิภาคเอเชีย ดังนั้น การปรับการลงทุนดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อธนาคารในประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่เป็นตลาดเกิดใหม่

เช่นเดียวกับการศึกษาของ Ito (2002) ที่ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการบังคับใช้หลักเกณฑ์ Basel i ที่มีต่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศญี่ปุ่นในช่วงปี 1990 – 1993 โดยมุ่งเน้นไปที่ผลจากการใช้หลักเกณฑ์ Basel i พร้อมกับที่ราคาหลักทรัพย์ของธนาคารลดลงอย่างหนัก พบว่า การนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้ เมื่อราคาหุ้นลดลง ส่วนของกำไรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าหลักทรัพย์ลดลงอย่างเห็นได้ชัดกระทบต่อการคำนวณอัตราเงินกองทุนของธนาคาร ทำให้ธนาคารต้องออกหุ้นกู้แปลงสภาพเพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มปริมาณเงินกองทุนของตนเอง และยิ่งราคาหุ้นตกลงมาก ธนาคารก็ยิ่งจำเป็นต้องออกหุ้นกู้แปลงสภาพเพิ่มมากขึ้นเพื่อมาชดเชยปริมาณเงินกองทุนที่หายไป ขณะเดียวกันธนาคารที่มีอัตราเงินกองทุนต่ำ ก็ยังต้องลดการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงสูง เช่น ลดการปล่อยสินเชื่อลงเพื่อให้อัตราเงินกองทุนของธนาคารเพิ่มขึ้นได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อมีการประกาศใช้ Basel Accord ในครั้งแรก ธนาคารมีการปรับเปลี่ยนการลงทุนอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะฝั่งอเมริกา แต่ในขณะเดียวกันนั้นการบังคับใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวในเอเชีย กลับทำให้เกิดผลกระทบอย่างหนัก เนื่องจากเป็นช่วงที่ตลาดเอเชียมีความผันผวนสูงการบังคับใช้หลักเกณฑ์ในช่วงที่มีภาวะวิกฤตทางการเงินจะยิ่งกระตุ้นให้วิกฤตมากยิ่งขึ้นเนื่องจากธนาคารจำเป็นต้องลดการให้สินเชื่อลง เพื่อรักษาระดับเงินกองทุนของตนเองตามที่ Basel กำหนดไว้

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรของสถาบันการเงิน

นอกเหนือจากการศึกษาถึงผลกระทบต่อสถาบันการเงินจากการบังคับใช้หลักเกณฑ์ Basel Accord แล้วนั้น ยังมีงานศึกษาอีกเป็นจำนวนมากที่ศึกษาถึงผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินที่เกิดจากปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคเช่น การศึกษาของ Athanasoglou, Brissimis and Delis (2008) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเฉพาะด้านของสถาบันการเงิน, ปัจจัยของอุตสาหกรรม และปัจจัยทางเศรษฐกิจ กับความสามารถในการทำกำไรของสถาบันการเงิน ในกลุ่มตัวอย่างธนาคารพาณิชย์ 16 แห่งในประเทศกรีซ ในช่วงปี ค.ศ.1985 - ค.ศ.2001 พบว่า เงินกองทุน (Capital) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของธนาคาร ขณะที่ธนาคารที่มีความเสี่ยงด้านเครดิตสูงมีแนวโน้มที่จะทำให้กำไรลดต่ำลงนอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น เช่น อัตราความสามารถของแรงงาน (Labor Productivity Growth) ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการทำกำไรของธนาคาร ขณะที่รายจ่ายในการดำเนินงานสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับความสามารถในการทำกำไร แสดงให้เห็นว่าการควบคุมต้นทุนที่ดีมีผลต่อการดำเนินงานของธนาคารที่ดีขึ้น รวมไปถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจอย่าง อัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate) และ Cyclical Output ก็ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารเช่นกัน

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Masood and Ashraf (2012) ซึ่งทำการศึกษาปัจจัยภายใน และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์

อิสลามในตะวันออกกลางและแอฟริกาพบว่าธนาคารที่มีสินทรัพย์ขนาดใหญ่ และมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีแนวโน้มทำให้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets) สูง นอกจากนี้ตัวเลขอัตราเงินกองทุน อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์และความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ที่สูงก็ส่งผลให้ธนาคารมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์สูง (ROA) เช่นกัน

2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับผลตอบแทนในหลักทรัพย์ของสถาบันการเงิน

นับตั้งแต่มีการบังคับใช้หลักเกณฑ์ Basel Accord ในการควบคุมสถาบันการเงิน มีงานศึกษาหลายชิ้นที่ทำการศึกษาว่า Basel Accord มีผลกระทบต่อผลตอบแทนในหลักทรัพย์ของสถาบันการเงินอย่างไรบ้าง เช่น การศึกษาของ Chen (2011) ที่ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวเลขอัตราเงินกองทุนภายใต้ Basel i และตัวเลขอัตราเงินกองทุนตามราคาตลาด (Market-valued ratio) ที่มีต่อผลตอบแทนในหลักทรัพย์ โดยผู้วิจัยเชื่อว่า ตัวเลขอัตราเงินกองทุนตามราคาตลาดนั้น สะท้อนความเสี่ยงของสถาบันการเงินได้ดีกว่าตัวเลขตาม Basel i และเชื่อว่าจะสะท้อนไปยังผลตอบแทนในหลักทรัพย์ด้วยเช่นกัน โดยผลการศึกษาพบว่าตัวเลขอัตราเงินกองทุนตามราคาตลาดที่ผู้วิจัยเสนอขึ้นนั้น มีความสัมพันธ์ผกผันกับผลตอบแทนในหลักทรัพย์ โดยธนาคารที่มีตัวเลขเงินกองทุนตามราคาตลาดสูงจะให้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ต่ำ ในขณะที่ตัวเลขเงินกองทุนตาม Basel i มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลตอบแทนในหลักทรัพย์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปความสัมพันธ์แบบผกผันนี้ว่า เป็นเพราะนักลงทุนต้องการส่วนชดเชยความเสี่ยง (Risk Premiums) มากขึ้น จึงทำให้ธนาคารที่มีตัวเลขเงินกองทุนตามราคาตลาดต่ำ ให้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ที่สูงกว่า เนื่องจากนักลงทุนเห็นว่าตัวเลขดังกล่าวเป็นตัวสะท้อนกว่าเสี่ยงที่ธนาคารมีและสอดคล้องกับ Assets Pricing Theory ที่ว่า เมื่อนักลงทุนมองเห็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ย่อมต้องการผลตอบแทนที่สูงขึ้นเพื่อชดเชยความเสี่ยงดังกล่าว

นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาอีกหลายงานที่ศึกษาปัจจัยอื่นๆ เช่น ปัจจัยภายในของธนาคารรวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่ส่งผลต่อผลตอบแทนในหลักทรัพย์นอกจากตัวเลขอัตราเงินกองทุน เช่น การศึกษาของ An and Na (2014) ซึ่งศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อผลตอบแทนในหลักทรัพย์ของสถาบันการเงินในเอเชีย 8 ประเทศ ในช่วงเวลาปกติ และช่วงที่เกิดวิกฤตทางการเงิน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลตอบแทนในหลักทรัพย์ในช่วงเวลาปกติของสถาบันการเงินในภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ ความเสี่ยงในอัตราผลตอบแทน, ขนาดของสินทรัพย์, Book-to-market ratio และ Net income ratio (ROA) แต่เมื่อทำการศึกษาในช่วงที่เกิดวิกฤตทางการเงินในภูมิภาค พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลตอบแทนในหลักทรัพย์เปลี่ยนไป ซึ่งได้แก่ ค่าเบต้าของตลาดแต่ละประเทศ (Local Market Beta), ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity Risk), Equity Ratio และ Off-balance sheet ratio ซึ่งผู้วิจัยให้ความเห็นว่า เมื่อเกิดวิกฤตทางการเงิน นักลงทุนเปลี่ยนมุมมองไปดูปัจจัยที่

สะท้อนความเสี่ยงของสถาบันการเงินมากขึ้น เช่น อัตราส่วนในการก่อหนี้หรือปริมาณธุรกรรมที่มี
นอกงบดุล เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยเลือกศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทั้ง 11 แห่ง ได้แก่

- (1) ธนาคาร กรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
- (2) ธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน)
- (3) ธนาคาร กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
- (4) ธนาคาร กสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
- (5) ธนาคาร เกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน)
- (6) ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน)
- (7) ธนาคาร ทหารไทย จำกัด (มหาชน)
- (8) ธนาคาร ทิสโก้ จำกัด (มหาชน)
- (9) ธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
- (10) ธนาคาร ธนชาติ จำกัด (มหาชน)
- (11) ธนาคาร แลนด์ แอนด์ เฮ้าส์ จำกัด (มหาชน)

และทำการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลจากรายงานทางการเงินรายไตรมาสของกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงปี พ.ศ.2548 – พ.ศ.2558 จากฐานข้อมูล SETSMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) และ Bankscope รวมไปถึงข้อมูลปัจจัยทางสถานะเศรษฐกิจ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Products) จาก World Bank Organization แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อน (Panel Least Squares) ด้วยข้อมูลอนุกรมภาคตัดขวางและอนุกรมเวลา (Panel Data)

3.2 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการค้นคว้าอิสระนี้ คือ เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนต่อการปล่อยสินเชื่อและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา 2 ส่วน คือ

$$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t+1}) = \alpha_i + \beta_1 (\Delta \text{Capital ratio}_{i,t}) + \beta_2 \Delta \log(\text{Loan}_{i,t}) + \beta_3 \Delta \log(\text{GDP}_t) + \varepsilon_{i,t+1}$$

สมการที่ 3.1

โดย $\Delta \log(\text{Loan}_{i,t+1})$	คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคาร i ณ เวลาที่ $t+1$
$\Delta \text{Capital ratio}_t$	คือ การเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคาร i ณ เวลาที่ t
$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคาร i ณ เวลาที่ t
$\Delta \log(\text{GDP}_t)$	คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ เวลาที่ t
$\varepsilon_{i,t+1}$	คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

โดยสมการที่ 3.1 นี้ เป็นแบบจำลองเพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนที่มีต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อในงวดถัดไปซึ่งผู้วิจัยได้ปรับมาจากแบบจำลองที่ Heather Montgomery (2005) เสนอใน The effect of Basel Accord on bank portfolios in Japan ซึ่งได้ศึกษาถึงผลกระทบของหลักเกณฑ์ Basel i ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพอร์ตการลงทุนของสถาบันการเงินในญี่ปุ่น โดยเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่างๆ ในช่วงเวลาก่อนและหลังการประกาศใช้หลักเกณฑ์ Basel i

แบบจำลองในส่วนที่ 2 นั้น ผู้วิจัยเสนอขึ้นเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารกับความสามารถในการทำกำไรในรูปผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น โดยผู้วิจัยได้ปรับแบบจำลองดังกล่าวจากแบบจำลองที่ Masood and Ashraf (2012) ได้เสนอไว้ในการศึกษาปัจจัยเฉพาะด้านและปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารอิสลาม

$$\Delta ROE_{i,t} = \alpha_i + \beta_1 \Delta \log(\text{Loan}_{i,t}) + \beta_2 (\Delta \text{Asset Quality}_{i,t}) + \beta_3 (\Delta D/E \text{ Ratio}_{i,t}) + \beta_4 (\Delta \text{Efficiency Ratio}_{i,t}) + \beta_5 \Delta \log(\text{total assets}_{i,t}) + \varepsilon_t$$

สมการที่ 3.2

โดย $\Delta ROE_{i,t}$	คือ การเปลี่ยนแปลงของผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นของธนาคาร i ณ เวลาที่ t
$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคาร i ณ เวลาที่ t
$\Delta \text{Asset Quality}_{i,t}$	คือ การเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนของปริมาณสินเชื่อต่อสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคาร i ณ เวลาที่ t
$\Delta D/E \text{ Ratio}_{i,t}$	คือ การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของธนาคาร i ณ เวลาที่ t
$\Delta \text{Efficiency Ratio}_{i,t}$	คือ การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคาร i ณ เวลาที่ t
$\Delta \log(\text{Total Assets}_{i,t})$	คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคาร i ณ เวลาที่ t
$\epsilon_{i,t}$	คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

นอกจากแบบจำลองทั้งสองแล้วผู้วิจัยมีความสนใจเพิ่มเติมว่าธนาคารที่มีความสามารถในการทำกำไรที่แตกต่างกัน จะให้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ที่แตกต่างกันหรือไม่ ซึ่ง An and Na(2014) ได้เสนอวิธีการทดสอบความสัมพันธ์ดังกล่าวโดยการวิเคราะห์ตัวแปรเดียว (Univariate Analysis) ซึ่งจะอธิบายโดยละเอียดในหัวข้อสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.3.1 ตัวแปรตาม

3.3.1.1 สำหรับการศึกษาในส่วนแรกนั้น ตัวแปรตาม คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคาร ณ เวลาที่ $t+1$ ซึ่งเป็นผลต่างของปริมาณเงินให้สินเชื่อ ณ เวลาที่ $t+1$ กับ t ซึ่งเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินในรายงานทางการเงินรายไตรมาสของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

3.3.1.2 สำหรับการศึกษาในส่วนที่สองนั้น ตัวแปรตาม คือ การเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการทำกำไรของธนาคารในรูปผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น ณ เวลาที่ t ซึ่งเป็นผลต่างของอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ณ เวลาที่ t กับ $t-1$

3.3.2 ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ

3.3.2.1 สำหรับการศึกษาในส่วนแรกนั้น ตัวแปรต้น คือ การเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินกองทุน ณ เวลาที่ $t+1$ ซึ่งเป็นผลต่างของตัวเลขอัตราเงินกองทุน ณ เวลาที่ $t+1$ กับ t ซึ่งเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินในรายงานทางการเงินรายไตรมาสของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

3.3.2.2 สำหรับการศึกษาในส่วนที่สองนั้น ตัวแปรตาม คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคาร ณ เวลาที่ t ซึ่งเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินให้สินเชื่อ ณ เวลาที่ t กับ $t-1$ ซึ่งเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินในรายงานทางการเงินรายไตรมาสของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาเช่นกัน

นอกจากนั้น ผู้วิจัยทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงความแตกต่างในผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ของธนาคารที่มีความสามารถในการทำกำไรที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงเก็บข้อมูลความสามารถในการทำกำไรของแต่ละธนาคารในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งผู้วิจัยเลือกผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity) เป็นตัวแทนความสามารถในการทำกำไรของธนาคารดังกล่าว

3.3.3 ตัวแปรควบคุม

3.3.3.1 สำหรับการศึกษาในส่วนที่หนึ่งนั้น ผู้วิจัยกำหนดให้ อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการให้สินเชื่อในอดีตและการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นตัวแปรควบคุมซึ่ง Montgomery (2005) ได้กำหนดให้การเปลี่ยนแปลงปริมาณการปล่อยสินเชื่อในอดีตเป็นตัวแปรควบคุมตัวหนึ่งโดยให้เหตุผลว่า การเติบโตของปริมาณการปล่อยสินเชื่อในงวดก่อนหน้านั้น เป็นปัจจัยภายในของธนาคารและมีผลต่อการตัดสินใจเพิ่มหรือลดปริมาณการให้สินเชื่อในงวดต่อไปเช่นกัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยเลือกตัวแปรการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นตัวแปรควบคุมด้วยเช่นกัน เนื่องจาก Louzis, Vouldis and Metaxas (2012) ได้ศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลต่อการเกิดสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loans: NPLs) แล้วพบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยเฉพาะสินเชื่อในภาคธุรกิจ และการศึกษาของ Furfine (2001) ที่ศึกษาผลกระทบจากการควบคุมของผู้กำกับดูแลและภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการลงทุนของธนาคารพาณิชย์ พบว่าภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย (จากการลดลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ) มีผลต่อการปรับการลงทุนในงวดต่อมาของธนาคาร ดังนั้น จากการศึกษาทั้งสอง ทำให้ผู้วิจัยเลือกให้การเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นตัวแปรควบคุมในการหาความสัมพันธ์ที่ต้องการ

3.3.3.2 สำหรับการศึกษาในส่วนที่สอง ผู้วิจัยกำหนดให้มีตัวแปรควบคุม ดังนี้

(1) คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality) หรือ อัตราส่วนระหว่างปริมาณสินเชื่อต่อสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคาร

(2) Assets Size คือ ขนาดของสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคาร

(3) Debt to Equity Ratio คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และ

(4) Efficiency Ratio หรืออัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ทั้งหมด

ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 นี้ผู้วิจัยอ้างอิงจากการศึกษาของ Masood and Ashraf (2012) ที่ศึกษาปัจจัยภายในของธนาคารและปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารกลุ่มอิสลาม พบว่า ปัจจัยภายในทั้งสี่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคาร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกปัจจัยภายในเหล่านี้เป็นตัวแปรควบคุมในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินเชื่อกับผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

3.4.1 การทดสอบคุณสมบัติตัวแปร

เนื่องจากงานวิจัยนี้ เก็บข้อมูลตัวแปรแบบอนุกรมภาคตัดขวาง (Panel data) คือ เก็บข้อมูลหลายหน่วยสำรวจและแต่ละหน่วยสำรวจมีการเก็บข้อมูลตามเวลา ซึ่งข้อมูลที่เก็บตามเวลานี้ เช่น ตัวแปรการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุน, อัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และ ความสามารถในการทำกำไร เป็นต้น ซึ่งโดยส่วนใหญ่ข้อมูลที่เก็บตามเวลาจะเป็นข้อมูลที่มีคุณสมบัติไม่นิ่ง (Non-stationary) คือ ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนของข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงตามเวลา ซึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในสมการที่ได้มีลักษณะไม่แท้จริง (Spurious Regression) (Kunst, 2011) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องทำการทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Stationary) ก่อน ซึ่งผู้วิจัยเลือกทดสอบคุณสมบัตินี้ด้วยการทำ Unit root test หรือการหาอันดับความสำคัญของข้อมูล (Order Integration) ด้วยวิธีการทดสอบ Im-Pesaran-Shin เนื่องจากการทดสอบด้วยวิธีนี้ สามารถทดสอบข้อมูลแบบอนุกรมภาคตัดขวางได้ แม้ว่าแต่ละหน่วยสำรวจจะมีข้อมูลตามเวลาที่ไม่เท่ากัน โดยมีสมมติฐานในการทดสอบ คือ

H_0 : ข้อมูลทุกหน่วยสำรวจมีคุณสมบัติเป็น Unit-roots

H_1 : ข้อมูลอย่างน้อยหนึ่งหน่วยสำรวจมีคุณสมบัติเป็น Stationary

ซึ่งหากผลการทดสอบ คือ ไม่สามารถปฏิเสธ H_0 ได้ แสดงว่าข้อมูลเป็น Unit roots คือ ข้อมูลมีลักษณะผันแปรตามเวลา ต้องทำการทดสอบข้อมูลในระดับที่มีผลต่างสูงขึ้นไป (Difference)

3.4.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรต่างๆ ที่ต้องการศึกษา โดยแสดงค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4.3 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จากนั้นใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อน (Linear Regression) เพื่อหาความสัมพันธ์ ทิศทาง และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม

3.4.4 การทดสอบแบบจำลองระหว่าง Fixed Effects และ Random Effects

ในการวิเคราะห์การถดถอยจากอนุกรมภาคตัดขวาง (Panel data) นั้น จำเป็นต้องใช้เทคนิคการวิเคราะห์ที่แตกต่างจากการวิเคราะห์ OLS คือต้องมีการควบคุมปัจจัยภายนอกสมการการถดถอยเอาไว้โดยหากตัวแปรภายนอกไม่ผันแปรตามเวลาและสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระให้ใช้วิธีวิเคราะห์แบบ Fixed Effects Regression Model (FEM) แต่หากตัวแปรภายนอกไม่สัมพันธ์กับตัวแปรอิสระให้ใช้วิธีวิเคราะห์แบบ Random Effects Regression Model (REM) (มนตรีพิริยะกุล, 2557)

ซึ่งเนื่องจากทั้ง Fixed Effect และ Random Effects มีข้อสมมติฐานที่ต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีทดสอบ Hausman Test เพื่อเปรียบเทียบว่าควรเลือกใช้การวิเคราะห์แบบใด โดยทดสอบค่าสัมประสิทธิ์จากการประมาณค่าด้วยวิธีทั้งสอง หากพบว่าค่าสัมประสิทธิ์มีความแตกต่างกัน แสดงว่าตัวแปรภายนอกที่ไม่สามารถสังเกตได้นั้น มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ จึงควรประมาณค่าด้วยวิธี Fixed Effects ในทางตรงข้าม หากตัวแปรภายนอกที่ไม่สามารถสังเกตได้นั้นไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ จึงควรประมาณค่าด้วยวิธี Random Effects จึงจะเหมาะสมกว่า

3.4.5 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลตอบแทนในหลักทรัพย์สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ที่แตกต่างกัน

เนื่องจากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อนนั้น แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขอัตราเงินกองทุนกับอัตราการเพิ่ม (ลด) ปริมาณการให้สินเชื่อในงวดถัดไป และความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อกับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งความสัมพันธ์ทั้งสอง เป็นการศึกษาภายใต้ขอบเขตของการตัดสินใจของธนาคารพาณิชย์เพียงเท่านั้น ไม่ได้ขยายให้เห็นถึงผลกระทบต่อบุคคลภายนอกอย่างนักลงทุน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาเพิ่มเติมว่าผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขอัตราเงินกองทุนดังกล่าวส่งผ่านไปถึงนักลงทุนหรือไม่ นักลงทุนมีการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างไร จากงานศึกษาของ An and Na (2014) ที่ศึกษาหาปัจจัยที่กระทบต่อ

ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ (Stock Returns) ของสถาบันการเงินในเอเชีย 8 ประเทศ พบว่า สถาบันการเงินที่มีอัตราส่วนผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์ทั้งหมด (Equity Ratio) และอัตราส่วนรายได้ที่ไม่ใช่รายได้ดอกเบี้ยต่อสินทรัพย์ทั้งหมด (Non-interest income ratio) แตกต่างกัน ในขณะที่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets) ที่แตกต่างกันในแต่ละสถาบันการเงินไม่ส่งผลให้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์มีความแตกต่างกัน

ดังนั้น จากแนวทางการทดสอบและผลการศึกษาของ An and Na (2014) ทำให้ผู้วิจัยนำมาประยุกต์เพื่อทดสอบว่า ธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ต่างกัน จะให้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ (Stock Returns) ต่างกันหรือไม่ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น Quintile โดย Quintile ที่ 1 คือ กลุ่มธนาคารที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ต่ำที่สุดในงวดเวลานั้น เรียงตามลำดับไปยัง Quintile ที่ 5 ที่เป็นกลุ่มธนาคารที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) สูงที่สุดในงวดเวลานั้น โดยผลตอบแทนในหลักทรัพย์นั้น เริ่มวัดจากวันที่มีการเปิดเผยตัวเลขอัตราเงินกองทุนสู่สาธารณะ (ภายใน 45 วันนับจากวันที่สิ้นรอบไตรมาส) ไปเป็นระยะเวลา 3 เดือน จากนั้น คำนวณผลตอบแทนในหลักทรัพย์โดยเฉลี่ยของแต่ละ Quintile แล้วนำผลต่างระหว่างผลตอบแทนในหลักทรัพย์ของ Quintile ที่ 5 และ 1 ไปวิเคราะห์สถิติตัวแปรเดียว (Sample T-test) โดยมีสมมติฐาน คือ

H_0 : ผลต่างระหว่างผลตอบแทนในหลักทรัพย์ของ Quintile ที่ 5 และ 1 ≤ 0

H_1 : ผลต่างระหว่างผลตอบแทนในหลักทรัพย์ของ Quintile ที่ 5 และ 1 > 0

หากทดสอบแล้ว ปฏิเสธ H_0 แสดงว่า ธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) สูง ให้ผลตอบแทนโดยเฉลี่ยสูงกว่าธนาคารที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ต่ำกว่า

3.5 สมมติฐานการศึกษา

3.5.1 การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนในอดีตของธนาคารส่งผลต่อการตัดสินใจปล่อยสินเชื่อ (Loans) ในงวดถัดไปของธนาคารพาณิชย์

3.5.2 การเปลี่ยนแปลงการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำกำไรของธนาคารในรูปผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานย่อยเพิ่มเติม คือ ธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity) แตกต่างกันจะให้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ (Stock Returns) แตกต่างกันด้วย

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

4.1 การทดสอบคุณสมบัติตัวแปร

เนื่องจากโดยส่วนใหญ่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรวมรวมตามเวลาจะไม่มีคุณสมบัติ Stationary ซึ่งหากนำข้อมูลเหล่านั้นมาประมาณค่าจะทำให้แบบจำลองที่ได้มีขาดความแม่นยำในการอธิบายความสัมพันธ์ ดังนั้น จึงต้องมีการทดสอบคุณสมบัติดังกล่าวของทุกตัวแปรก่อนนำไปประมาณค่า ด้วยวิธีการทดสอบ Im-Pesaran-Shin โดยมีสมมติฐานในการทดสอบ คือ

H_0 : ข้อมูลมีคุณสมบัติเป็น Non-Stationary

H_1 : ข้อมูลมีคุณสมบัติเป็น Stationary

ตารางที่ 4.1 ผลการทดสอบคุณสมบัติ Stationary ของตัวแปร

	ชนิดตัวแปร	ตัวแปร	t-statistics
สมการที่ 3.1	ตัวแปรตาม	$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t+1})$	-4.965***
	ตัวแปรต้น	$\Delta \text{Capital ratio}_t$	-6.647***
	ตัวแปรควบคุม	$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	-4.954***
		$\Delta \log(\text{GDP}_t)$	-7.377***
สมการที่ 3.2	ตัวแปรตาม	$\Delta \text{ROE}_{i,t}$	-4.858***
	ตัวแปรต้น	$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	-4.965***
	ตัวแปรควบคุม	$\Delta \text{Asset Quality}_{i,t}$	-8.558***
		$\Delta \text{D/E Ratio}_{i,t}$	-6.992***
		$\Delta \text{Efficiency Ratio}_{i,t}$	-6.736***
		$\Delta \log(\text{Total Assets}_{i,t})$	-6.279***

*** นัยสำคัญ 0.01

จากตารางที่ 4.1 จะเห็นได้ว่าการทดสอบคุณสมบัติ stationary ด้วยวิธี Im-Pesaran-Shin นั้น ค่า t-statistics ของทุกตัวแปร ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ว่า ข้อมูลทุกหน่วยสำรวจมีคุณสมบัติเป็น Unit-roots ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ดังนั้น ผู้วิจัยสามารถนำตัวแปรทั้งหมดไปประมาณค่าการวิเคราะห์ถดถอยเชิงซ้อนในลำดับต่อไปได้

4.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนในอดีตที่มีต่อการตัดสินใจให้สินเชื่อในงวดถัดไปของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเก็บข้อมูลรายไตรมาส ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2558 ทั้งสิ้น 11 ธนาคาร โดยแต่ละตัวแปรประกอบไปด้วยจำนวนข้อมูล ค่าเฉลี่ยของข้อมูล ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด รวมถึงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลนั้น

ตารางที่ 4.2 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

	จำนวน ข้อมูล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
สมการที่ 3.1					
$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t+1})$	444	0.0315	0.085	-0.5934	1.0628
$\Delta \text{Capital ratio}_t$	418	0.0617	1.3828	-5.58	12.24
$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	433	0.0322	0.0859	-0.5934	1.0628
$\Delta \log(\text{GDP}_t)$	451	0.0137	0.0409	-0.0615	0.1293
สมการที่ 3.2					
$\Delta \text{ROE}_{i,t}$	402	-0.0637	13.243	-185.51	86.22
$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	444	0.0315	0.085	-0.5934	1.0628
$\Delta \text{Asset Quality}_{i,t}$	444	0.0011	0.0511	-0.4335	0.5078
$\Delta \text{D/E Ratio}_{i,t}$	444	-0.0697	18.3	-271.67	267.43
$\Delta \text{Efficiency Ratio}_{i,t}$	444	-0.0001	0.0093	-0.0745	0.0504
$\Delta \log(\text{Total Assets}_{i,t})$	444	0.029	0.065	-0.18	0.4842

จากตารางแสดงสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาพบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อ ณ เวลาที่ $t+1$ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.15% โดยมีค่าต่ำสุดและสูงสุด คือ -59.34% และ 106.28% ตามลำดับ ขณะที่การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต้น คือ การเปลี่ยนแปลงของตัวเลขเงินกองทุนนั้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.06% โดยมีค่าต่ำสุดและสูงสุด คือ -5.58% และ 12.24% ตามลำดับ

ขณะที่การศึกษาในส่วนที่สองนั้น การเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.063% มีค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดเท่ากับ -185.51% และ 86.22% ตามลำดับ

4.3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์

หลังจากวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนาแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษาเพื่อตรวจสอบว่ามีตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งหากตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กันสูงมาก อาจทำให้เกิดปัญหา หากนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงไปประมาณค่าการวิเคราะห์ถดถอย (Regression Analysis)

ตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สมการที่ 3.1				
	$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t+1})$	$\Delta \text{Capital ratio}_t$	$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	$\Delta \log(\text{GDP}_t)$
$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t+1})$	1			
$\Delta \text{Capital ratio}_t$	0.1122	1		
$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	0.0465	-0.265	1	
$\Delta \log(\text{GDP}_t)$	0.0599	0.002	0.0431	1

สมการที่ 3.2						
	$\Delta \text{ROE}_{i,t}$	$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	$\Delta \text{Asset Quality}_{i,t}$	$\Delta \text{D/E Ratio}_{i,t}$	$\Delta \text{Efficiency Ratio}_{i,t}$	$\Delta \log(\text{Total Assets}_{i,t})$
$\Delta \text{ROE}_{i,t}$	1					
$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	0.0455	1				
$\Delta \text{Asset Quality}_{i,t}$	-0.0116	0.488	1			
$\Delta \text{D/E Ratio}_{i,t}$	-0.7649	-0.014	0.0027	1		
$\Delta \text{Efficiency Ratio}_{i,t}$	-0.239	-0.11	-0.59	0.237	1	
$\Delta \log(\text{Total Assets}_{i,t})$	0.065	0.443	-0.541	-0.04	0.4433	1

จากตารางเป็นการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ต้องการศึกษาทั้งหมด โดยจากสมการที่ 3.1 นั้น จะเห็นว่าทั้งตัวแปรต้นและตัวแปรควบคุมต่างมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามที่น่าสนใจ โดยตัวแปรการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินกองทุน (Δ Capital ratio t) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อ ($\Delta \log(\text{Loan}_{i,t+1})$) ซึ่งเป็นตัวแปรตามมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.11 ในขณะที่ตัวแปรควบคุมอื่นๆ ได้แก่ อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อในงวดก่อนหน้า ($\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$) และอัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในงวดก่อนหน้า ($\Delta \log(\text{GDP}_{i,t})$) ต่างมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเช่นกัน โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.05 และ 0.06

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรควบคุมนั้น จะเห็นว่าทั้งตัวแปรอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อในงวดก่อนหน้า ($\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$) และการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในงวดก่อนหน้า ($\Delta \log(\text{GDP}_{i,t})$) ต่างมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต้นในระดับต่ำ คือ มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.265 และ 0.002 ตามลำดับซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่เกิดปัญหา Multicollinearity หรือปัญหาที่ตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กันเอง

เมื่อพิจารณาถึงสมการที่ 3.2 จะเห็นว่าทั้งตัวแปรต้นและตัวแปรควบคุมต่างมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามที่น่าสนใจ โดยตัวแปรอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อ ($\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับตัวแปรการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น ($\Delta \text{ROE}_{i,t}$) ซึ่งเป็นตัวแปรตาม โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.05 ในขณะที่ตัวแปรควบคุมอื่นๆ ได้แก่ อัตราส่วนระหว่างปริมาณสินเชื่อต่อสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคาร (Assets Quality) ขนาดของสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคาร (Total Assets) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ทั้งหมด (Efficiency Ratio) ต่างมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามที่ต้องการศึกษาเช่นกัน โดยมีตัวแปรขนาดสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคาร (Efficiency Ratio) เพียงตัวเดียวที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับตัวแปรตามที่ต้องการศึกษา ในขณะที่ตัวแปรควบคุมตัวอื่นๆ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรควบคุมนั้นมีระดับต่ำมากเช่นกัน ดังนั้น จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เช่นเดียวกับ สมการที่ 3.1

4.4 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงซ้อน

4.4.1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนกับการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อในงวดถัดไปของธนาคารพาณิชย์

ในส่วนนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาความสัมพันธ์ข้างต้นโดยมีสมมติฐาน คือ การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนมีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการปล่อยสินเชื่อโดยผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสอง ด้วยวิธีประมาณแบบ Fixed Effects โดยมีตัวแปรต้น คือ การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนของธนาคาร ณ เวลาที่ t และตัวแปรตาม คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินเชื่อของธนาคาร ณ เวลาที่ $t+1$ ตามสมการที่ 3.1

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนกับการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อในงวดถัดไปของธนาคารพาณิชย์

Fixed-effects (within) regression		# of Obs.	418	
Group variable: Bank		# of group	11	
$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t+1})$	Coefficient	Std. Err.	t	$P > t $
$\Delta \text{Capital ratio}_{i,t}$	0.0077	0.0031	2.5	0.013**
$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	0.008	0.051	0.16	0.876
$\Delta \log(\text{GDP}_t)$	0.1252	0.0989	1.27	0.207
Constant	0.0307	0.0046	6.63	0.000***
		F(3,404) =	2.73	
		Prob.> F =	0.0439**	

** นัยสำคัญ 0.05

*** นัยสำคัญ 0.01

จากตารางจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขอัตราเงินกองทุนของธนาคารในอดีต ($\Delta \text{Capital ratio}_{i,t}$) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการปล่อยสินเชื่อในงวดถัดไป ($\Delta \log(\text{Loan}_{i,t+1})$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 คือ เมื่อตัวเลขอัตราเงินกองทุน

เพิ่มขึ้นส่งผลให้ธนาคารสามารถปล่อยสินเชื่อได้มากขึ้น ในทางตรงข้ามเมื่อธนาคารมีตัวเลขอัตราเงินกองทุนลดลงในงวดที่ผ่านมา จะมีแนวโน้มลดการปล่อยสินเชื่อในงวดถัดไปลง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าตัวเลขเงินกองทุนที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น ส่งผลต่อการตัดสินใจเพิ่มหรือลดการให้สินเชื่อในงวดถัดไปของธนาคาร แสดงให้เห็นว่าธนาคารให้ความสำคัญกับความเสี่ยงที่เจอที่สะท้อนผ่านตัวเลขอัตราเงินกองทุนและจะลดการให้สินเชื่อ (ลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยง) ลงเมื่อตัวเลขอัตราเงินกองทุนแสดงในระดับต่ำซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าธนาคารมีความเสี่ยงมากขึ้น

4.4.2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อกับผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์

ในส่วนนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาความสัมพันธ์ข้างต้นโดยมีสมมติฐาน คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในรูปผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) โดยผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสอง ด้วยวิธี Fixed Effects โดยมีตัวแปรต้น คือ การเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อ ณ เวลาที่ t และตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการทำกำไรในรูปผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ณ เวลาที่ t ตามสมการที่ 3.2

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการให้สินเชื่อมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในรูปผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE)

$\Delta ROE_{i,t}$	Coefficient	Std. Err.	t	$P > t $
$\Delta \log(\text{Loan}_{i,t})$	90.88	39.64	2.29	0.022**
$\Delta \text{Asset Quality}_{i,t}$	-125.35	49.75	-2.52	0.012**
$\Delta D/E \text{ Ratio}_{i,t}$	-0.504	0.0233	-21.59	0.000***
$\Delta \text{Liabilities to Total Assets}_{i,t}$	-269.27	77.73	-3.46	0.001**
$\Delta \log(\text{Total Assets}_{i,t})$	-61.06	34.68	-1.76	0.079*
constant	-0.881	0.508	-1.74	0.083*
			F(3,386)	116.32
			Prob.> F	0.000

* นัยสำคัญ 0.1

** นัยสำคัญ 0.05

*** นัยสำคัญ 0.01

จากตารางแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินให้สินเชื่อ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 คือ เมื่อธนาคารมีการเพิ่มปริมาณการปล่อยสินเชื่อส่งผลให้ธนาคารมีความสามารถในการทำกำไรมากขึ้น ทั้งนี้ความสามารถในการทำกำไร คือ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE)

4.4.3 การทดสอบแบบจำลองระหว่าง Fixed Effects และ Random Effects

เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลอนุกรมภาคตัดขวางนั้น มีการวิเคราะห์ด้วย 2 แบบจำลองหลักๆ คือ Fixed Effects และ Random Effects ดังที่ผู้วิจัยได้อธิบายความแตกต่างไว้แล้วใน หัวข้อที่ 3.4.5 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทดสอบความเหมาะสมระหว่างแบบจำลองทั้ง 2 แบบนั้น ด้วย Hausman Test ซึ่งแสดงผลได้ดังตารางถัดไป

ตารางที่ 4.6 ผลการทดสอบ Hausman

สมการที่ 3.1	Coefficient		Difference	X ²	Prob. > X ²
	Fixed	Random			
Δ Capital ratio _{i,t}	0.0077	0.0083	-0.0006	56.78	0.000***
Δ log(Loan _{i,t})	0.0079	0.079	-0.0711		
Δ log(GDP _t)	0.1252	0.1167	-0.0085		
สมการที่ 3.2	Coefficient		Difference	X ²	Prob. > X ²
	Fixed	Random			
Δ log(Loan _{i,t})	90.88	87.41	3.47	0.79	0.000***
Δ Asset Quality _{i,t}	-125.35	-120.15	-5.2		
Δ D/E Ratio _{i,t}	-0.504	-0.506	-0.002		
Δ Liabilities to Total Assets _{i,t}	-269.27	-252.83	-16.44		
Δ log(Total Assets _{i,t})	-61.06	-59.05	2.01		

*** นัยสำคัญ 0.01

จากตารางจะเห็นได้ว่าผลต่างของสัมประสิทธิ์ของทั้งสมการที่ 3.1 และ 3.2 มีความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (ค่า P-value < 0.01) แสดงว่า ตัวแปรภายนอกที่ไม่สามารถสังเกตได้นั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่น ดังนั้น การใช้การประมาณค่าแบบ Fixed Effect จึงมีความเหมาะสมกว่า

4.5 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลตอบแทนในหลักทรัพย์สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ที่แตกต่างกัน

เนื่องจากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงซ้อนในหัวข้อก่อนหน้าแสดงให้เห็นแล้วว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขอัตราเงินกองทุนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อในงวดถัดไป และการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อนั้นก็ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาเพิ่มเติมว่าผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขอัตราเงินกองทุนดังกล่าวส่งผ่านไปถึงนักลงทุนหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลตอบแทนในหลักทรัพย์นับจากวันที่เปิดเผยตัวเลขอัตราเงินกองทุนสู่สาธารณะ (ภายใน 45 วันนับจากวันที่สิ้นรอบ

ไตรมาส) ไปเป็นระยะเวลา 3 เดือน จากนั้นนำมาคำนวณเป็นผลตอบแทนโดยเฉลี่ยของแต่ละ Quintile ที่แบ่งตามระดับอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นแสดงได้ดังตารางถัดไป

ตารางที่ 4.7 ผลตอบแทนในหลักทรัพย์โดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ต่างกัน

	Smallest ROE Largest ROE					Q5 - Q1	
	Q 1	Q 2	Q 3	Q 4	Q 5	Diff.	t-stat.
Avg. Stock Returns	0.759%	3.581%	3.806%	3.954%	5.074 %	4.32%	1.41*

* นัยสำคัญ 0.1

จากตารางเห็นได้ว่าผลตอบแทนโดยเฉลี่ยของหลักทรัพย์ใน Quintile ที่ 1 ซึ่งเป็นพอร์ตที่มี ROE ต่ำที่สุด ให้ผลตอบแทนในราคาหุ้นโดยเฉลี่ยต่ำที่สุดเช่นกัน คือ 0.759% ในขณะที่ Quintile ที่ 5 นั้นซึ่งเป็นพอร์ตที่มี ROE สูงที่สุด ให้ผลตอบแทนในราคาหุ้นโดยเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 5.074% ผลต่างของผลตอบแทนของพอร์ตที่ 1 และ 5 อยู่ที่ 4.315% และเมื่อทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ตัวแปรเดียว (Sample T-test) พบว่า ผลต่างดังกล่าวมีค่ามากกว่า 0 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 จึงสรุปได้ว่า ธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อนักลงทุน (ROE) สูง จะให้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ที่มากกว่าธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อนักลงทุน (ROE) ต่ำ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินกองทุนกับการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อในงวดถัดไป และความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อกับความสามารถในการทำกำไรในรูปอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า

5.1.1 การเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินกองทุนในอดีตของธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อในงวดถัดไปในทิศทางบวก กล่าวคือ หากในงวดก่อนหน้า ธนาคารมีตัวเลขอัตราเงินกองทุนที่เพิ่มขึ้น (ความเสี่ยงลดลง) ก็มีแนวโน้มที่จะให้สินเชื่อเพิ่มมากขึ้นในงวดถัดไปในทางตรงข้ามเมื่ออัตราเงินกองทุนในอดีตลดลง (มีความเสี่ยงมากขึ้น) ก็มีแนวโน้มที่ธนาคารพาณิชย์จะลดปริมาณการให้สินเชื่อลง หรือลดการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงลง แสดงให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญกับตัวเลขอัตราเงินกองทุนดังกล่าว ซึ่งสะท้อนความเสี่ยงที่ต้องรองรับ และถึงแม้ว่าธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งจะดำรงอัตราเงินกองทุนดังกล่าวเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดโดยสม่ำเสมอ แต่เพื่อเป็นการยืนยันว่าธนาคารได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขในแต่ละงวดเวลาจึงเกิดเป็นงานศึกษาในประเด็นดังกล่าว

5.1.2 การเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรในรูปอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นในทิศทางบวก กล่าวคือ หากธนาคารมีการให้ปริมาณสินเชื่อมากขึ้น ก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มความสามารถในการทำกำไรในรูปอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมากขึ้น ในทางตรงข้ามหากธนาคารลดปริมาณการปล่อยสินเชื่อลง มีแนวโน้มที่อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นจะลดลงเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มหรือลดปริมาณการปล่อยสินเชื่อมีผลต่ออัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น

5.1.3 ธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นต่างกัน มีแนวโน้มที่ให้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ที่ต่างกันด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมว่า ธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ต่างกัน จะให้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ (Stock Returns) ที่แตกต่างกันหรือไม่ โดยทำการวิเคราะห์ตัวแปรเดียว (Univariate Analysis) เปรียบเทียบผลตอบแทนในราคาหลักทรัพย์ของธนาคารที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ต่างกัน ซึ่งผลตอบแทนในราคาหลักทรัพย์นั้นเริ่มวัดตั้งแต่วันที่มีการประกาศตัวเลขอัตราเงินกองทุนและตัวเลขอัตราผลตอบแทนต่อ

ผู้ถือหุ้น (ROE) สูงสุดเป็นระยะเวลา 3 เดือน โดยเชื่อว่าระยะเวลาดังกล่าวเพียงพอที่นักลงทุนจะได้รับทราบข้อมูลและตัดสินใจลงทุน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขอัตราเงินกองทุนมีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในรูปแบบของอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นเช่นกัน นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นที่แตกต่างกันยังให้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ที่แตกต่างกันด้วย แสดงให้เห็นว่านักลงทุนนำข้อมูลตัวเลขความสามารถในการทำกำไรซึ่งสะท้อนจากอัตราเงินกองทุนและการรับกลยุทธ์การปล่อยสินเชื่อไปเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจลงทุน

5.2 ข้อจำกัดงานวิจัย

จากการศึกษาและการเก็บข้อมูลพบว่ามีอีกหลายปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการดำเนินงานของธนาคารและความสามารถในการทำกำไร ทั้งปัจจัยที่เป็นปัจจัยภายในขององค์กร และปัจจัยภายนอกอย่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งที่ศึกษาได้นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล เนื่องจากข้อมูลจากรายงานทางการเงินที่ใช้ เป็นข้อมูลทุติยภูมิซึ่งอาจมีความคลาดเคลื่อนได้และส่งผลกระทบต่อผลการศึกษาคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง

รวมไปถึงข้อจำกัดในเรื่องของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเฉพาะธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ไม่ได้ครอบคลุมถึงธนาคารที่เป็นบริษัทลูกหรือธนาคารสาขาของธนาคารในต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าผลที่ได้จากการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น จะทำให้ได้ผลการศึกษาที่แม่นยำมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยในอนาคตสามารถขยายขอบเขตไปถึงกลุ่มธนาคารพาณิชย์ในภูมิภาคเอเชียได้ หรืออาจแบ่งการศึกษาออกเป็นช่วงตามการบังคับใช้กฎเกณฑ์ Basel Accord กล่าวคือ แบ่งการศึกษาเพื่อดูผลกระทบจาก Basel Accord แต่ละฉบับ ว่ามีผลกระทบต่อการทำงานของธนาคารพาณิชย์ที่แตกต่างกันหรือไม่ทั้งนี้อาจศึกษาเพิ่มเติมถึงการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงของ Basel Accord แต่ละฉบับที่แตกต่างกัน ว่าส่งผลกระทบต่อการทำงานของธนาคารอย่างไรบ้าง

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2555). *ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.12/2555 เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์*. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- สายนโยบายสถาบันการเงิน. (2554). *Basel III: หลักเกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงิน ภายหลังจากวิกฤตการเงินโลก*. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- Home of RATS Econometrics Software. Unit Root Testing. Home of RATS Econometrics Software, *Panel Data Workbook* (pp 76-86).
- Basel Committee on Banking Supervision. (2004). *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards*. Basel: Bank of International Settlements.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2011). *Basel iii: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*. Basel: Bank of International Settlements.
- Kunst, R. (2011). *Summary based on Chapter 12 of Baltagi: Panel Unit Root Tests*. Vienna: University of Vienna.

Articles

- Athanasoglou, P. P., Brissimis, S. N., & Delis, M. D. (2008). Bank-specific, industry-specific and macroeconomic determinants of bank profitability. *Journal of International Financial Markets, Institution and Money* , 121-136.
- Brana, S., & Lahet, D. (2009). Capital requirement and financial crisis: The case of Japan and the 1997 Asian crisis. *Japan and the World Economy* , 97-104.
- Chen, S. (2011). Capital ratios and the cross-section of bank stock returns: Evidence from Japan. *Journal of Asian Economics* , 99-114.

- Craig Furfine. (2001). Bank Portfolio Allocation: The Impact of Capital Requirements, Regulatory Monitoring, and Economic Conditions. *Journal of Financial Services Research*, 33-56.
- Dimitrios P. Louzis, Angelos T. Vouldis, & Vasilios L. Metaxas. (2012). Macroeconomic and bank-specific determinants of non-performing loans in Greece: A comparative study of mortgage, business and consumer loan portfolios. *Journal of Banking and Finance*, 1012-1027.
- Jiyoun An, & Sung-o Na. (2014). The Determinants of Future Bank Stock Returns in Eight Asian Countries. *Journal of East Asian Economic Integration*, 253-276
- Masood, O., & Ashraf, M. (2012). Bank-specific and macroeconomic profitability determinants of Islamic Banks: The case of different countries. *Qualitative Research in Financial Markets*, 255-268.
- Montgomery, H. (2005). The effect of the Basel Accord on bank portfolios in Japan. *The Japanese and International Economies*, 24-36.
- Takatoshi Ito. (2002). Impacts of the Basle Capital Standard on Japanese Banks' Behavior. *Journal of the Japanese and International Economies*, 372-397.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *สถาบันการเงิน: ธนาคารแห่งประเทศไทย*. เรียกใช้เมื่อ พฤศจิกายน 2558 จาก ธนาคารแห่งประเทศไทย:
<https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/WebsiteFI/Pages/InstList.aspx>
- ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน. (2559). *สถาบันการเงินภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย*. เรียกใช้เมื่อ มีนาคม 2559 จาก ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน:
www.1213.or.th/th/aboutfcc/finservices/Pages/FinUnderBOT.aspx
- Zaher, F. (n.d.). *How Basel 1 affected banks*. Retrieved from Investopedia:
<http://www.investopedia.com/articles/07/baselcapitalaccord.asp>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

องค์ประกอบและคุณสมบัติของเงินกองทุนในชั้นต่างๆ

เงินกองทุนทั้งสิ้นตามหลักเกณฑ์ Basel iii ประกอบไปด้วย

1. เงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น (Common equity tier 1 : CET1) ประกอบด้วย

- (1) ทุนชำระแล้ว (ยกเว้น ทุนชำระแล้วที่ได้จากการออกหุ้นบุริมสิทธิ)
- (2) ทุนสำรองตามกฎหมาย
- (3) เงินสำรองที่ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิเมื่อสิ้นงวดการบัญชี
- (4) กำไรสุทธิคงเหลือหลังจากการจัดสรร
- (5) รายการอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น ได้แก่ ส่วนที่ถือเป็นกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสะสม (Accumulated other comprehensive income: OCI) และรายการอื่นของการเปลี่ยนแปลงของผู้ที่เป็นเจ้าของ (Owner Changes)

2. เงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นตราสารทางการเงิน (Additional tier 1) ประกอบด้วย

- (1) เงินที่ได้รับจากการออกหุ้นบุริมสิทธิ ชนิดไม่สะสมเงินปันผล
- (2) เงินที่ได้รับจากการออกตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่มีสิทธิด้อยกว่าผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้สามัญ และเจ้าหนี้อาศัยทุกประเภท ซึ่งรวมถึงผู้ถือตราสารทางการเงินที่นับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 2

3. เงินกองทุนชั้นที่ 2 (Tier 2) ประกอบด้วย

- (1) เงินที่ได้รับจากการออกหุ้นบุริมสิทธิ ชนิดสะสมเงินปันผล
- (2) เงินที่ได้รับจากการออกตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่มีสิทธิด้อยกว่าผู้ฝากเงิน และเจ้าหนี้สามัญ
- (3) เงินที่สำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติ
- (4) เงินสำรองส่วนเกิน

ตารางที่ ก1 คุณสมบัติของเงินกองทุนชั้นต่างๆ ตามหลักเกณฑ์ Basel iii
(สายนโยบายสถาบันการเงิน, 2554)

	CET1	Additional Tier 1	Tier 2
ลำดับการชำระหนี้	ตราสารที่ได้รับชำระ เงินเป็นลำดับสุดท้าย	หลังผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้ สามัญตราสารที่ นับเป็น Tier 2	หลังผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้ สามัญ
ระยะเวลากำหนด ชำระคืน	ไม่กำหนด	ไม่กำหนด	ไม่ต่ำกว่า 5 ปี
การจ่ายผลตอบแทน	ไม่สะสมเงินปันผล	ไม่สะสมเงินปันผล	สะสมเงินปันผล
การปรับเพิ่มอัตรา ผลตอบแทน	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
เงื่อนไขการไถ่ถอน	ไม่มี	ไถ่ถอนได้หลังจาก 5 ปี	ไถ่ถอนได้หลังจาก 5 ปี
อื่นๆ	สถาบันการเงินต้องไม่ สนับสนุนการซื้อตรา สารทุนที่ตนออก ทั้ง ทางตรงและอ้อม	แปลงเป็นทุนหรือตัด หนี้สูญเมื่อเกิด trigger event และ ต้องไม่ กำหนดให้มีการจ่ายปัน ผลโดยขึ้นอยู่กับอันดับ เครดิต	แปลงเป็นทุนหรือตัด หนี้สูญเมื่อเกิด trigger event และ ต้องไม่ กำหนดให้มีการจ่ายปัน ผลโดยขึ้นอยู่กับอันดับ เครดิต

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายภาณุพัฒน์ เรืองชัยปราโมทย์
วันเดือนปีเกิด	25 ธันวาคม 2535
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2557 : บัญชีบัณฑิต (การจัดการแบบบูรณาการ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประสบการณ์ทำงาน	Bank of Thailand (2015) Financial Institution Supervision Policy Analyst (Internship) PriceWaterhouseCoopers ABAS Ltd. (2013) Assistant Auditor (Internship)

